

BEATRICE SALVIONI

Prekleta

Prevod: Daša Perme Jurjavčič

*Posvečeno deklici, kakršna sem bila.
In predvsem tistim, ki so me naučili,
da ne smem nikoli nehati poslušati njenega glasu.*

Prolog

Ne povej nikomur

Težko je s sebe odstraniti truplo.

To sem odkrila pri dvanajstih letih, s spodnjicami, ovitimi okrog gležnja, medtem ko mi je iz nosu in ust mezela kri. Trdi kamenčki z obrežja reke Lambro so se mi kakor nohti zariivali v tilnik in golo zadnjico, hrbet se mi je pogreznil v blato. Njegovo koščeno truplo mi je z vso silo pritiskalo na trebuh. Imel je svetle, prazne oči, po bradi se mu je cedila bela slina, iz odprtih ust pa se mu je širil slab zadah. Preden je omahnil, me je pogledal, obraza, spačenega od strahu, roko je tiščal v spodnjice, črne zenice pa so se mu razširile, da se je zdelo, kot da se topijo in počasi polzijo po licih.

Zgrudil se je naprej, s kolena mi je še vedno pritiskal ob stegna, ki mi jih je bil na silo razkrečil. Ni se več ganil.

»Hotela sem samo, da odneha,« je rekla Prekleta. Dotikala se je glave, kjer sta ji kri in blato lase strdila v razmršeno kepo. »Morala sem to narediti.«

Približala se je, lahka obleka se ji je prilepila na premočeno kožo in izrisovala jasne obrise mršave, žilave postave. »Prihajam,« je naznanila. »Počakaj!«

Tako ali tako se nisem zmoгла ganiti: moje telo je postalo kakor oddaljena, pozabljena gmota, kakor odpadel zob. Med ustnicami in na jeziku sem čutila okus krvi, težka sem lovila sapo.

Maddalena se je spustila na vse štiri, kamenčki so škrtali pod njenimi golimi nogami. Nogavice je imela premočene in izgubila je čevljev. Z rokama se je uprla v njegov trup, potiskala je še s komolci, nato s čelom. Naprezala se je, a ga ni mogla premakniti.

Mrtve reči so težje, tako kot mačka na Noèjevem dvorišču, prepojenem z zemljo, z lepkim drobovjem in rojem muh, ki so ji odžirale gobček in oči. Skupaj smo jo pokopali za og-rado z gosmi.

»Sama ne zmorem,« je dahnila Maddalena. Z las, prileplje-nih na obraz, ji je kapljalo na kamenčke. »Pomagati mi moraš.«

Njen glas mi je vse glasneje pljuskal v misli. Mukoma sem izpod trupla izvlekla eno roko, nato še drugo. Z dlanema sem se uprla v njegove prsi in potisnila. Nad nami se je dvigal obok mostu, obdan z mrkim nebom, pod nami so pokljali mokri in spolzki kamenčki. Obdajal nas je šum reke.

»V enem sunku potisni.«

Ubogala sem jo. Ko sem zajela sapo, sem vdihnila medel in sladkoben vonj njegove kolonjske.

Maddalena me je pogledala in ukazala: »Zdaj!«

Skupaj sva potisnili, kriknila sem, se usločila, in nenado-ma se je odlepil od mene. Zvalil se je na hrbet, s široko odpr-timi očmi, zevajočimi usti in spuščeni hlačami. Zaponka pasu je rožljala ob kamenčke.

Brž ko sem se rešila bremena, sem se prevalila na bok, izpljunila rdečo slino po prodnikih ter se s prsti podrgnila po ustnicah in nosnicah, da sem izbrisala njegov vonj. Za hip sem ostala brez sape, nato sem se zvila v klobčič in poskušala dihati. Elastika na spodnjicah je počila, tkanina pa se je pre-trgala, ker se mi je drgnila ob peto. Besno sem jih zbrcala s sebe in se pokrila z obleko, ki se mi je zapletla nad popkom. Trebuh sem imela hladen in telo razboleno.

Maddalena je vstala in si z dlanmi otrla blato s stegen. »Si cela?« me je vprašala.

Ugriznila sem se v ustnico in prikimala. V grlu se mi je na-redil cmok; občutila sem ga kakor jez, ki bo vsak hip popustil. Ampak nisem jokala. Tega me je naučila ona. Jok je za bedake.

Umaknila si je lase, ki so se ji lepili na čelo. Z zoženim, neusmiljenim pogledom je pokazala na truplo in rekla: »Ne

bova ga mogli premakniti.« Obliznila si je kri pod nosom. »Tukaj ga morava skriti.«

Vstala sem in stopila k njej. Komaj sem se obdržala na nogah, z usnjenimi podplati mi je drselo po spolzkih kamenčkih. Oprijela sem se je in jo s prsti čvrsto stisnila za zapestje. Zrak je prežemal vonj po reki. Maddalena je drgetala, toda ne iz strahu. Ničesar se ni bala. Ne psa gospoda Tresoldija z nabrekliimi dlesnimi in peno med zobmi ne hudičeve noge, ki se spušča skozi dimnik v pravljici, ki so jo pripovedovali odrasli. Pa tudi krvi in vojne ne.

Drgetala je, ker se je zmočila, ko jo je zgrabil za lase in jo vso vpijočo in brcajočo zvelkel k vodi. Da bi jo utišal, ji je držal glavo pod vodo in ob tem z raskavim glasom, kakor tisti po radiu, prepeval: »Govori mi o ljubezni, Mariù. Zame na svetu obstajaš le ti.«¹

»Veje morava poiskati,« je sklenila Maddalena, »čvrste veje.« A še vedno je strmela v negibno postavo, polno izboklin in vdolbin, ki me je še malo prej držala za zapestja in mi rinila jezik v usta: zdelo se mi je, da ga še vedno čutim na sebi, da čutim njegove prste in dah. Najraje bi legla in zaspala. Kar tam, sredi prodnikov, obdana s šumenjem vode, toda Maddalena se je rahlo dotaknila moje rame in rekla: »Raje pohitiva.«

Truplo sva odkotalili z obrežja, ga zvelkli do stebra mostu in ga zvitega v klobčič prislonili ob steno, iz katere je mezela vlaga. Komolci so mu štrleli v zrak, prste je imel pokrčene, usta odprta. Nič na njegovem obrazu ni več spominjalo na mladeniča, kakršen je bil: eleganten in predrzen, z dolgimi hlačami s polikanim robom, značko z butaro in trobojnico, ki si je lase česal z glavnikom iz želvovine in v smehu ponavljal: »Še počenega groša nista vredni.«

Nabrali sva veje, ki so se, kadar je reka narasla, zagozdile na peščini, med račjimi gnezdi in odtočnimi jarki, ter jih

1 | Priljubljena uspešnica *Parlami d'amore Mariù* iz filma *Gli uomini, che mascalzoni!* (Kakšni nepridipravi so moški).

razporedili po truplu, napol pogreznjenem v vodo. Obložili sva ga s kamni in koreninami, da ga tudi ob narasli reki ne bi odneslo.

»Oči mu morava zapreti,« je rekla Maddalena, ko je nanj spustila še zadnji kamen, velik kakor pest. »Tako se naredi z mrtvimi. To sem videla.«

»Nočem se ga dotikati.«

»Prav. Bom jaz.« Dlan je prislonila na njegov blede obraz ter mu s sredincem in palcem zaprla veke.

Ko je takole ležal z zaprtimi očmi in odprtimi usti, prekrit z vejami in kamenjem, se je zdelo, kot bi ga sredi noči prese-netila môra, iz katere se ne more prebuditi.

Oželi sva si obleki in nogavice. Maddalena si je sezula čevlj, ki ji je še ostal, in ga potisnila v žep. Jaz sem enako storila s spodnjicami – premočenim kosom blaga, prepojenim z blatom, ki sem ga pobrala s tal.

»Zdaj pa moram iti,« je naznanila.

»Kdaj se vidiva?«

»Kmalu.«

Na poti domov, ko so mi nogavice čmokale v čevljih, sem razmišljala o časih, preden se je vse začelo. Še slabo leto poprej je bila moja obleka suha in nepomečkana, trebuh sem pritiskala ob zidec Levjega mostu in od daleč opazovala Maddaleno. Takrat sem o njej vedela le to, da prinaša nesrečo. Nisem še vedela, da lahko z eno samo besedo odloča o tvoji usodi, o tem, ali se boš domov vrnil le s premočenimi nogavicami ali pa boš za vedno zaspal z obrazom v reki.

PRVI DEL

Kjer se začne in konča svet

1

Klicali so jo Prekleta in nihče je ni maral.

Izgovarjanje njenega imena je prinašalo smolo. Bila je čarovnica, ena izmed tistih, ki te zaznamujejo z dihom smrti. V sebi je imela hudiča in z njo nisem smela govoriti.

Od daleč sem jo opazovala, ob nedeljah, ko mi je mama nataknila čevlje, ki so me rezali v pete, grudaste najlonske nogavice in najboljšo obleko, ki je nisem smela popackati. Po vratu mi je curljal znoj in zaradi nenehnega drgnjenja sta mi pordeli notranji strani stegen.

Prekleta je bila ob Lambru z moškima, fantoma, ki sem ju poznala samo po imenu: Filippo Colombo, čigar drobne noge in roke so spominjale na piščančje koščice, in Matteo Fossati, čigar pleča so se zdela kakor ogromen, masten kos govedine, kakršne so prodajali na tržnici v Vii San Francesco. Oba sta nosila kratke hlače, da sta razkazovala odrgnjena kolena, in zanj - ki je bila mlajša in povrh še deklica - bi brez oklevanja prestregla krogle kakor vojaki v vojni in pred smrtjo Gospodu rekla: »Umrli sem srečen.«

Rob krila, zbledel od sonca in umazanije, si je ovila okrog moškega pasu, ki ji je zategoval život, gola stopala pa so ji počivala na razbeljenih kamnih. Ženska ne bi nikoli smela razkazovati nog. Njene pa so bile gole, popacane z blatom, tu pa tam prekrite s krastami, ki so spominjale na nezaceljene rane pri psih.

Smejala se je in v rokah držala ribo, ki se ji je poskušala izmuzniti. Fanta sta ploskala in topotala po reki, da je temna voda brizgala naokrog, jaz pa sem jih opazovala od zgoraj, ko smo se odpravljali k maši ob enajsti uri - ta je bila po maminem mnenju za »gospodo«.

Očka se ni menil za naju. S hitrimi koraki, z rokami na hrbtu in klobukom na glavi je hodil pred nama.

Mama me je vlekla in mi prigovarjala: »Zamudili bomo.« Pokazala je čez zidec in siknila: »Paglavci.«

Oče pa je molčal. Ni maral oštevanja, toda dobro sem vedela, mama pa še bolj, da ne smeva zaostati dlje kot za lučaj in da ne smemo zamuditi maše, sicer bomo vso nedeljo preživeli molče, oče pa bo ves dan lopotal z vrati in z zobmi škrtal ob ustje pipe, medtem ko bo prebiral časnik *Domenica del Corriere*.

Prisilila sem se, da sem odvrnila pogled od otrok ob reki, otrok, ki jim nisem pripadala in ki sem jih ves čas skrivaj opazovala. Toda tisto nedeljo se je Prekleta s sijočimi črnimi očmi prvič zazrla vame. In se mi nasmehnila.

Zastal mi je dih, zaprla sem oči in se pognala za očetom po ulici, ki je vodila do katedrale. Dohitela sem ga, a sploh ni opazil. Zaradi peščice avtomobilov, ki so se peljali mimo, smo se morali s hrbtom prisloniti ob izložbeni okni pozamenterije in slaščičarne, iz katere je vel topel vonj po vanilji, napis pa je oznanjal: *Pladenj peciva po pet lir*.

Mimo je pribrnel črni fiat balilla Roberta Colomba, ki je delal na občini in je, kot je oče povedal z resnim tonom, »poznal veliko ljudi na visokih položajih«. Gospod Colombo je nosil črne škornje, ki so mu segali do meč, in imel je dva sinova, ki jima je gospa Colombo lase česala na prečo po sredini. Ko so mu starke v cerkvi razkrile, da njegov mlajši sin vse dopoldneve gazi po reki s Preketo, mu je menda v usta zlil celo steklenico ricinusovega olja in ga tako prebičal, da je imel rdečo zadnjico.

Nekajkrat sem ob nedeljah z mostu skrivoma opazovala Preketo in Mattea, ki sta sama zabijala čas ob reki: Filippo je šel v cerkev, sedel je ob očetu, v srajci, zapeti do vratu, in zloščenih mokasinih. Teга sem se skrivaj veselila. Potem je Filippo nekega dne na lepem spet gazil po blatu, njegovi star-

ši in brat pa so v cerkvi sedeli čim dlje vsaksebi, da se ne bi opazila praznina, ki jo je pustil za seboj.

Avtomobil gospoda Colomba je bil vselej brezhibno zloščen, njegov sprednji del pa je spominjal na gobec morskega psa z ostrimi čekani. Parkiral je na trgu pred katedralo, da ni imel daleč do vhoda, kot bi se bal, da bi se mu lahko škornji pretirano obrabili.

Oče je našobil ustnice, kot bi med zobmi začutil ostanke tobaka. »Poguba. Te grozote nas bodo pogubile.« Avtomobile je sovražil bolj kot vse na svetu. »Ljudje radi hitijo,« je govoril, »zato nihče več ne nosi klobuka.« Toda kadar je srečal gospoda Colomba, je vljudno pozdravil in se dotaknil svojega pokrivala iz sive klobučevine.

Brž ko smo vstopili v cerkev in za seboj pustili zadušljivo vročino, ki je mesto zajela že štirinajst dni pred začetkom poletja, nas je obdal zatohel vonj kadila, ki je prodril v možgane in se spustil vse do pet; občutek je spominjal na strah pred temo. Mama me je držala za roko, jaz pa sem stopala le po belih marmornih ploščah, ker je Jezus iz bronu in zlata na dnu oltarja ves čas bolščal vame in bi me, če bi pomotoma stopila na črni marmor, poslal naravnost v pekel.

V srednji ladji sta odzvanjala šepet molitev in vlažno tleskanje stark s pajčolani na glavi, zgrbljenih v molitvi. Zmeraj smo sedli v prve vrste in morali smo ves čas molčati, razen kadar smo odgovarjali na verze iz psalmov ali govorili »amen« in »žal mi je, zelo mi je žal«. Duhovnik je pridigal o grehah, ki nas popeljejo v pekel, jaz pa sem razmišljala o ribah s srebrnim trebuhom, o otrocih, ki z golimi nogami blodijo po Lambro, in o pogledu Preklete.

Mama je drdrala očenaš, z obrazom, zakopanim v dlani, da se je z blazinicami dotikala vek. Motrila sem žebelj, ki je molel iz klečalnika. Ko je duhovnik dvignil Kristusovo telo, sem se spustila na kolena, kakor so to počele starke.

Z nogo sem poiskala žebelj in se z vso težo naslonila nanj. Prepletla sem prste in si jih pritisnila ob ustnice, členke sem rinila v zobe, močno drgnila s kolenom v žebelj in molila *Slavo Očetu*. Z zanosom sem drezala, dokler me ni bolečina začela kljuvati v tilnik kakor žareč, gladek predmet.

Hotela sem imeti opraskana kolena kot otroci ob Lambru. Hotela sem čutiti, kako mi reka polzi skozi prste na stopalih, hotela sem razkazovati noge, zamazane z blatom. Hotela sem, da družčina ob reki še zame z nogami in rokami pljuska po vodi.

2

Prekleta je z dvignjeno brado hodila po ulicah mestnega središča; z oguljenimi sandali je podrsavala po tlakovcih, obdana z večjima fantoma. Ko so jo ženske zagledale, so skozi stisnjene zobe zasikale »Bog nam pomagaj« in se mrzlično pokrižale, moški pa so pljuvali po tleh. Prekleta se je le glasno smejala, jim kazala jezik in se priklanjala, kot bi se jim zahvaljevala za žalitve.

S postrani ostrizenimi vranje črnimi kodri, kot bi ji na glavo nataknilo posodo in ji z nožem za meso porezali lase, ter temnimi očmi, ki so se svetlikale kakor mačje – pa tudi njene drobne, okretne noge so spominjale na mačje – je bila zame najlepše bitje, kar sem jih kdaj videla. Z mano je prvič spregovorila štiri dni po tisti nedelji, ko sta se najina pogleda srečala onkraj zidca mostu.

Bilo je 6. junija 1935, na praznik svetega Gerarda. Trg pred cerkvijo in obokano dvorišče z balkoni sta bila okrašena s trakovi ter venci in povsod se je trlo ljudi, kot bi bila velika noč. V procesiji so vstopali v cerkev, da bi se poklonili svetniku; pokrižali so se, si poljubili prste in se dotaknili relikviarija z okostjem, omotanim v zlato ogrinjalo, nato pa se vrnilo na osončen trg, kjer so spet lažje zadihali.

Zvonovi so doneli pod oblaki, nabrekli od vročine. Ulični prodajalci, ki so prodajali bombone in pločevinaste igrače, so se drenjali pod stebrišči in nasadom murv na samostanskem dvorišču, tik ob stojnici s tarčo za streljanje. Gospod Tresoldi, prodajalec sadja, je s hudobnim izrazom na obrazu in s prekrižanimi rokami čakal na kupce za svojo stojnico. Zaudarjal je po postanih brisačah. Na vse grlo je vpil: »Češnje, češnje po tri lire za vrečico!« in se s tolstimi rokami

naslanjal na pult. Njegov sin Noè, ki je imel na obrazu sledi očetovih izbruhov jeze, je skladal lesene zabojčke ob stebre. Rokave si je zavihal nad komolce kakor odrasel moški, čeprav je bil le tri leta starejši od mene, a mu niso dovolili dokončati šole. Govorilo se je, da prodajalec sadja že od nekdaj mrzi sina, o tem pa je pričalo tudi ime, ki mu ga je izbral. Noè je na svet privekal s poplavo, novembra. Lambro je prestopil bregove, porušil mostove, poplaval kleti. Noè je ob rojstvu iz matere izčrpal vso kri, sebe pa rešil, tako kot biblijski Noe, ki je na svojo barko sprejel le živali, ne da bi pomislil na druga človeška bitja, ki jih je Gospod zapustil v povodnji.

Na dan svetega Gerarda je mesto zajela oblastna opoldanska vročina, ki je običajno ob praznih dnevih ženske razdelila na dve skupini, ki sta skrbno pazili, da se ne bi pomešali: na tiste, ki so si lahko privoščile bele rokavice in čez kolena segajoče lahke pikčaste svilene obleke, ter tiste, ki so na porokah in obhajilih vselej nosile isto jesensko obleko, letnemu času navzlic. Potem so bile tu še služkinje v uniformi in z nakupovalno vrečo, poveznjeno čez pregib komolca, toda hodile so po drugi strani ulice in si stojnice ogledovale le od daleč, z naglimi koraki in seznamom za nakupe, stisnjenim v pest.

Mama me je držala za roko; nosila je rožnat slamnat klobuček, katerega trak ji je poplesoval ob licu. V pozamente-riji je kupila grozd češenj iz papirmašeja in jih z žico pritrdila na klobuk. Hlepela je po tem, da bi ji druge ženske zavidale; zlasti tiste, ki so se naokrog potikale golih glav in so lahko na češnjah zgolj pasle oči, saj so bile zanje predrage.

Mama se ni zadovoljila samo s tem, da so se žene delavcev obračale za njo, smehljala se je tudi njihovim soprogom. Oče je stal pred stojnico s strelnimi tarčami, suknjič mu je visel z ramen. Ob njem je s puško, uperjeno proti tarčam, stal gospod Colombo, ki so ga vsi pozdravljali z iztegnjeno roko in ravnimi prsti. Oče si je snel klobuk, držal ga je v rokah in ga

mečkal s konicami prstov, gospod Colombo pa je s plutovina-
stim zamaškom zavzeto ciljaj kovinske figure, kot bi streljal
sredi prave vojne, ne pa zgolj za zabavo. Nosil je črno srajco,
okrancljano z odlikovanji, in občasno je s palcem podrgnil po
znački s trobojnico in geslom Nacionalne fašistične stranke,
kot bi jo hotel poravnati.

Nedaleč stran, pred stojnico s pecivom, od koder je vel
vonj po medu in ocvrtih miškah, je stal gospod Fossati, nosil
je staro majico brez rokavov, ki mu je pod pazduhami že po-
rumenela, palce pa je zataknil za pas. Obdan z moškimi, ki so
jim lica že pordela od vina, se je režal in kazal proti strelišču.
Vedno je govoril, da je Colombo odlikovanja ukradel iz krst,
da se je pretvarjal, da jih je dobil v kdove kakšnih bitkah, a jih
je kvečjemu zadel na kakšni sobotni dirki ali pa jih našel med
ropotijo družinske dediščine. Cenena krama. Govoril je tudi,
da je Colombo kakor nestrpen otrok, ki bi se rad šel vojno,
v resnici pa še nikoli ni videl prave puške. Colombo mu je
vračal z očitki, da Fossati miru ne zna podpirati drugače, kot
da se nacedi z lambruscom v gostilni in potem vse izbruha za
mlini. To so vedeli vsi, tudi mi, otroci, saj je bilo to, kar se je
dogajalo v drugih družinah, priljubljena tema ob nedeljskem
kosilu, ko so starši domov povabili prijatelje in otroci vse do
konca obeda nismo smeli od mize, da ne bi bili »nevljudni«.

»Mi kupiš češnjje?« sem prosila mamo, jo povlekla za roko
in pokazala na stojnico gospoda Tresoldija.

»Saj veš, kaj je rekel oče.«

Oče. Če jo je kaj žulilo ali ji ni bilo pogodu, je krivdo ne-
izbežno zvalila na druge. »Oče pravi, da letos ne gremo na
počitnice« ali »Oče je sklenil, da bomo imeli samo eno služ-
kinjo«. Tudi jaz sem na lepem postala »njegova hči«, ko me je
bilo treba kaznovati – kakor nezaželeno darilo, ki ga spraviš
na dno omare in naposled pozabiš nanj.

»Si jih lahko vsaj ogledam?«

»Češnje? Prav.« Izpustila je mojo roko. »Ampak bodi pridna. Ničesar se ne dotikaj.«

Skrbno počesane lase, pritrjene z lasnicami, si je potisnila pod klobuček in odjadrala k strelišču. Pridružila se je očetu in gospodu Colombu, ki je dvignil zračno puško in zapredel: »Bi radi, da osvojim nagrado za vas, gospa Strada?« Nagrbančila sem prste na nogah in dlani stisnila v pest. Mama se je zasmejala in si z dlanjo pokrila usta. Gospod Colombo jo je, kakor po naključju, oplazil po boku in jo s prsti pobožal po komolcu, nato pa se obrnil in pogled zapičil vame. Obrvi je namrščil kakor Mussolini na portretu, ki je visel na steni v učilnici. Smehljal se je. Na sebi sem čutila njegov pogled in vsak delček telesa mi je otrpnil. Stekla sem stran, od sramu se mi je v grlu naredil cmok.

Ustavila sem se nedaleč od stojnice gospoda Tresoldija, vrečice, polne črnih, sijočih češenj, so me mamile, a si nisem upala bliže. Ostala sem v senci cerkve, z dlanmi, sklenjenimi za hrbtom, v mislih pa so mi odzvanjale materine besede: *Ničesar se ne dotikaj.*

»Kaj počneš? Gledaš češnje?« sem za sabo zaslišala krakajoč glas, da sem se zdrznila.

Za mano je stala Prekleta. S hrbtom se je naslanjala na steno z okrušeno fresko svetega Gerarda, žepe razcapane obleke je imela natlačene s kamenčki in premerjala me je od glave do pet. Zastal mi je dih in za hip so se mi zatresla tla pod nogami. Še nikoli si nisva stali tako blizu. Dišala je po reki, pod nosom je imela belo brazgotino, ki se ji je širila do loka zgornje ustnice, lice pa ji je od senc do brade prekrivala žareča rdečkasta lisa.

»Kaj?« Osramočeno sem opazila, da jecljam, kot tedaj, ko sem bila še majhna deklica in sem morala na pamet zdrdrati abecedo, redovnice pa so me ob vsaki napaki udarile s šibo po prstih.

»Češnje,« je odvrnila. »Jih hočeš?«

»Seveda, a nimam denarja.«

»Ni res,« je ugovarjala in me vzvišeno pogledala, čeprav je bila za celo ped manjša od mene. »Oblečena si kot bogatašinja. Še čevlje imaš zloščene,« je pokazala na moje noge in se zarežala. Njen smeh je zvenel rezko in tega se ni trudila prikrivati.

»Pa kaj,« sem odvrnila in poskušala dvigniti brado čim više.

»Torej imaš denar za češnje.«

»Pa ne jaz,« sem rekla. »Očka ga ima. Ampak noče, da kupim češnje.«

»Zakaj ne?«

Zagledala sem se v svoje čevlje. »Ker pač noče.«

»Zakaj ne?«

»Kaj pa te to briga?«

»Če je tako, jih vzemi,« je odvrnila v eni sapi.

»Kako? Saj sem ti rekla, da nimam denarja.«

»Samo vzemi jih.«

V hiši smo imeli razpelo, veliko in temno, ki ni več dišalo po lesu, samo še po vosku. Mama in očka sta ga imela v spalnici, viselo je nad posteljo skupaj s srebrnimi posodicami blagoslovljene vode in fotografijami s poroke.

Kadar sta pustila vrata odprta, je Jezusov pogled prodiral v mojo sobo in nisem mogla zaspati.

»Jezus te ima ves čas na očeh,« je rada govorila mama, potem ko mi je vnovič odžebala, kaj se za zgledno mlado damo spodobi in kaj ne. Kadarkoli so me obšle »grde misli«, kakor je temu pravila – kadar sem pomislila, da bi brez dovoljenja iz skledice vzela čokoladni bombon in nato zlate ovitke skrila v vazo na nočni omarici, zavlačevala z odhodom v posteljo ali se pred spanjem drgnila med nogami, dokler ne bi zadrgetala – so se mi v misli prikradle žalostne lesene Jezusove oči in v hipu sem otrpnila, prežeta s strahom in slabo vestjo, ki sta me preplavila od glave do pet. Počutila sem se umazano

in nedostojno, ker je leseni Jezus lahko prebral moje misli in videl moje grehe, tudi tiste, ki sem jih prikrivala.

Na dan, ko me je Prekleta prvič ogovorila in mi rekla, naj vzamem češnje, sem odvrnila: »To se ne sme.«

Svet je bil sestavljen iz pravil, ki se jih ni smelo kršiti, bil je poln stvari za odrasle, velikih in nevarnih stvari, nepopravljivih napak, ki so te stale življenja ali svobode. Strah vzbujajoč kraj, prepojen s prepovedanimi stvarmi, po katerem je treba stopati previdno kot po jajcih. Zlasti če si ženskega spola.

Koščena deklica je stisnila čeljusti in zinila: »Glej! Glej me zdaj!«

Ubogala sem jo, čeprav sem čutila, da se mi želodec zvija v voz. Tako ali tako sem jo od nekdaj gledala. A tokrat je bilo drugače – tokrat je to sama zahtevala.

Pokazala mi je hrbet in zakorakala iz sence cerkve. Vranje črni lasje so se ji lesketali v sončnih žarkih in dvignila je roko, kot bi v šoli odgovarjala na vprašanje. Brž ko jo je spustila, sta se izza stebra prikazala Filippo Colombo z gladkimi svetlimi lasmi in Matteo Fossati, visok in temen, z orumenelo majico brez rokavov, kakršno je nosil tudi njegov oče: fanta, ki sta za Preketo brodila in pljuskala po vodi. Približala sta se stojnici gospoda Tresoldija, se začela smukati okrog nje in govoriti kot navita, da bi pritegnila pozornost. Prodajalec sadja je ravno ošteval sina. »Beštija,« je glasno vpil nanj, »saj stoje spiš!« Sin je molče prenašal očitke in še naprej skladal prazne zabojčke.

Filippo in Matteo sta se ustavila tik ob stojnici s češnjami. Gospod Tresoldi je obmolknil in se preteče zasrepel vanju: njegove oči so spominjale na pečki z ostanki sadnega mesa.

Matteo je iztegnil roko proti vrečici, češnjo je prijel za pecelj in si jo počasi ponesel k ustom. Filippo je okleval, a ga je Matteo dregnil v ledja, da se je zgrbil kakor polomljena koščica, zgrabil češnjo in si jo ves preplašen naglo vtaknil v usta.

»Lopova!« je zatulil gospod Tresoldi. Roko je iztegnil pod pult, izvlekel dolgo palico, kakršne se uporabljajo za spuščanje tende, in jo zagnal v steber. Noè se je zdrznil in kup zabojčkov je zgrmel na tla.

Fanta sta v smehu stekla med ženska krila in pražnje vence. Gospod Tresoldi se je pretisnil izza stojnice in se zaslepljen od srditega besa pognal za njima. Med hojo je šepal in se naslanjal na palico, s katero je pomahal po zraku, kadar se je za hip ustavil in se naslonil na steber. Pozimi so mu morali odrezati prste na eni nogi, ker je zaspal na snegu s steklenico v roki.

Ničesar na svetu se nisem bala bolj kot gnijočih odrezanih črnih prstov prodajalca sadja. Govorilo se je, da je z njimi nahranil gosi na dvorišču in da jim odtlej tekne človeško meso.

Gospod Tresoldi je krevljal med množico, Noè pa je medtem zlagal prevrnjene zabojčke. Prekleta se je prikradla k stojnici, zgrabila vrečico češenj in z nedolžnim izrazom po stebrišču mirno odkorakala do ceste.

Opazovala sem jo, ko je izginila v množici, in skorajda razdraženo ugotovila, da nisem umrla.

Ni mi padel strešnik na glavo in mi preklal lobanje, pljuča se mi niso skrčila in ni me začelo dušiti, srce se mi ni na lepem ustavilo. Pogovarjala sem se s Prekleta, gledala sem jo v oči, pa vendar hudič ni skozi ušesa na silo izvlekel duše iz mene.

Ko se je prodajalec sadja ves preznojen vrnil, je opazil praznino, ki je zazevala med vrečicami, in zaklel. Ozrl se je naokrog, pogledal je celo v zrak, kot bi sumil, da so mu češnje sunili angeli. Z zdravo nogo je udaril ob tla, Noèja zgrabil za ovratnik umazane majice in spet zaklel, kot bi hotel zadušiti tleskanje klofut, s katerimi je obsul sina.

»Kje, za vraga, pa si bil?« je zavpil. Noè je v obrambo dvignil roke, toda oče ga je še naprej udarjal po obrazu. »Še eden

je bil z njima, ti pa si dopustil, da ti jo je odkuril pred nosom, bedak!«

Zbrala sem pogum in se približala stojnici. »Jaz sem ga videla,« sem zinila. Še enkrat sem morala ponoviti, da se je gospod Tresoldi nazadnje le zasukal k meni, da sem zagledala njegov zgubani obraz.

»Hčerka Stradovih si.« Izpustil je sina, da je izgubil ravnotežje in omahnil na tla. »No? Kam je šel?«

Pokazala sem k zadnjemu delu cerkve, proti samostanu, in zinila: »Tja.« Ničesar nisem dodala, saj sem ponavadi med laganjem težko govorila in se mi je jezik zatikal med zlogi.

Gospod Tresoldi je odšepal proti dvorišču, opazovala sem ga, ko je izginjal v senci apside, dokler niso njegovi koraki zamrli.

Stežka sem sople skozi usta in čakala, da se bo zaradi te laži trg razprl in me pogoltnil vase ali pa da se bo z neba spustila ogromna dlan, prebodena z okrvavljenim žebljem, in me zdrobila v prah.

Pa se ni zgodilo nič. Mogoče se je leseni Jezus z nečim zamotil in se v trenutku, ko sem izrekla laž, ni menil zame. Ali pa morebiti to ni bil greh. In če se tudi pod nogami Preklete niso razprla tla, je enako veljalo celo za krajo češenj gospoda Tresoldija. Če torej še nisem umrla, ne zato, ker sem govorila s Prekleta, ne zato, ker sem zamolčala resnico, so bili očitno odrasli tisti, ki so mi tvezli laži.

Noè je vstal, se z rokavom podrgnil po licih in me gledal z nenavadnim sijajem v očeh.

Ritensko sem se začela umikati, počasi, kot bi se šla skri-valnice in bi se poskušala karseda neslišno oddaljiti, nato sem planila v tek, pognala sem se mimo stebrišča in praznjih ven-cev, še dlje skozi vse redkejšo množico, po ulici, ki je vodila do obrežja Lambra.

Od daleč sem jih uzrla: tri postave, zarisane v modrini neba, so sedele na zidcu mostu svetega Gerardina, ki je stal

pred trgom z belo opleskano cerkvijo in je vodil do ulice s krčmami.

Približala sem se. Prekleta je z nogami bingljala v praznini nad temno vodo in s prstom kazala na kip svetnika, ki je sredi reke plul po splavu, privezanem na most. Leseni sveti Gerard je bil oblečen v meniha, klečal je na plašču iz borovih iglic, ob sebi pa je imel vrečico češenj. Oče mi je pripovedoval legendo o njegovem čudežu, o tem, da je tisto leto, ko se je most zrušil, na rabljenem plašču plul po reki, da je med poplavami nosil bolnim hrano. Zato so ob njegovem prazniku postavili kip v reko. Češnje pa so pričale o drugem čudežu: o tem, kako jih je scopral sredi zime, ko je snežilo in sadje ni zorelo.

Na kamnitem zidcu je ležala vrečica ukradenih češenj – pozobali so jih že več kot pol.

Ob Prekleti sta, kakor na oltarskih podobah Matere božje, vsak na svoji strani sedela fanta. Prekleta je žvečila kot moški, glasno in z odprtimi usti. Nato se je nagnila nazaj in pečko pljunila daleč v temno reko. S prstom je kazala na kip svetnika ali na manjši slap nekoliko dlje, kjer je stal mlin, prekrit s črnim blatom in vejami, ter se smejala. Tudi fanta sta se smejala, z nogami sta bingljala po zraku in tekmovala, kdo bo dlje pljunil pečko.

»Tudi jaz bi eno,« sem se oglasila.

Vsi trije so se zasukali.

»Eno češnjo ste mi dolžni.«

Matteo in Filippo sta me zaničljivo premerila, kot bi imele pred seboj nekaj gnijočega, in se nato obrnila k Prekleti, ki je spregovorila prva: »Zakaj pa?«

»Ker sem ti pomagala.«

»Ni res.«

»Pa je.«

»Češnje smo ukradli mi, ti si samo gledala,« je pribila.

»Ni res,« sem ugovarjala. »Gospod Tresoldi se je vrnil in natvezla sem mu laž. Sicer bi vas dobil.«

»Torej znajo tudi gospodične v čednih oblekicah lagati.«

Nagubala sem blago obleke.

»In kaj si mu rekla?«

»Da je šel v drugo smer. V samostan.«

»Kdo?«

»Tat.«

»Misliš, da sem tatica?« je vprašala in s črnimi očmi vrtala vame.

»Češnje si vzela,« sem odvrnila. Na videz preprosto vprašanje je spominjalo na matematične naloge, pri katerih rešiš enačbo, a se moraš brž lotiti še ene in nato še ene, dokler naposled vsega ne pomešaš in moraš začeti znova. »Nisi mu pustila denarja,« sem previdno nadaljevala in opazovala njene ustnice, zamazane s češnjevimi sokom. »To je kraja.«

Pečko je povaljala po ustih in jo izpljunila v pest. »Veš, kaj je bilo nekoč tam, kjer ima gospod Tresoldi prodajalno?« je vprašala.

Zmajala sem z glavo. Matteo in Filippo sta še naprej zobala češnje in pečke pljuvala v reko.

Gospod Tresoldi je imel prodajalno na vogalu Vie Vittorio Emanuele, nasproti trafike. Gospe iz soseske so po maši hodile k njemu po špecerijo. Živel je v zadnjem delu zgradbe, obdanem z manjšim dvoriščem, kjer je imel na verigi privezanega razcapanega psa s pordelimi dlesnimi ter kletke z gosmi in kokošmi.

Prekleta se je poigravala s pecljem. »Mesnica je bila. S kavlji za meso, strojem za rezanje in vsem, kar spada zraven. Ampak lastnika so nagnali, da je lahko prodajalec sadja odprl prodajalno.«

Matteu se je pomračil obraz, obrnil se je in se zazrl v temno reko.

»Zakaj?« me je zanimalo.

»Ker te fašisti, če ne paziš, oskubijo do gat,« je odvrnil Matteo.

Ob teh besedah se je Filippo zdrznil, dlan je stisnil v pest, si jo ponesel k ustom in si začel grizljati členke, kot da bi bil on kriv, da je mesar ostal brez mesnice.

Prekleta je resnobno pokimala, vzela pest češenj in jih naglo prežvečila. Vse pečke je izpljunila hkrati – zatopotale so kakor toča ob kamenje. »Znaš narediti tole?«

»Ne vem.«

»Poskusi,« me je izzvala in mi naredila prostor na zidcu.

Roke sem prislonila ob kamen in se poskušala dvigniti na zidec, a je bil previsok in vedno znova mi je zdrsnilo.

Filippo je pecelj češnje potisnil skozi režo med sprednjimi zobmi, prasnil v smeh in pripomnil: »Ne zmore,« a ga je Prekleta utišala s pogledom, me prijela pod pazduhami in mi pomagala na zidec.

Vrečico s češnjami si je položila med stegna. »Vzemi eno in pečko pljuni čim dlje.«

Ubogala sem jo. Češnja je bila mehka in rahlo je vonjala po zemlji.

»Če pečko pogoltneš, lahko še umreš.«

»Vem,« sem pazljivo žvečila in z zobmi iskala pečko, »saj je ne bom.«

»Poglej me, tako moraš narediti.«

Pozorno sem jo opazovala, medtem ko se je nagnila nazaj, potegnila ustnice skupaj in se pripravila, da bo pečko pljunila karseda daleč. Tudi jaz sem poskusila, toda njene, Matteove in Filippove pečke so poletele v vodo, v bližino kipa svetega Gerarda, ali celo potrkljale ob les, moje pa so vse po vrsti pristale ob stebrih mostu.

»Ne gre mi.«

»Samo vaditi moraš. Lahko je,« me je potolažila. »Poskusi še enkrat.«

Dobro sem prežvečila češnjo, po ustih povaljala pečko in jo zlizala, da sem na nebu začutila njeno gladko površino.

»Hej, vi!« se je zaslišalo s konca mostu.

Gospod Tresoldi je bil ves zaripel, rokave srajce je imel zavihane, da so razkrivali zajetne roke, poraščene s temnimi dlakami. »Vi mi kradete češnje, presneti lopovi!«

Prekleta se je zdrznila, naglo sunila v vrečico s češnjami, da je poletela v reko, in si s hrbtno stranjo dlani obrisala usta.

Gospod Tresoldi se je približeval, zaduhala sem že njegov smrdljivi zadah, tedaj pa sem opazila, da imam samo jaz še pečko v ustih.

»Vi ste bili, kajne? Vem, da ste bili, barabe. Vedno ste vi. Nikar se ne sprenevedajte.« Zdaj je že stal pred nami, mogočen kakor divji mož iz pravljic. »Odprite usta,« je ukazal. »Takoј.«

Prekleta je ubogala in iztegnila jezik, Filippo in Matteo pa sta jo posnemala.

Na nebu sem čutila trdo pečko in si še dihati nisem upala.

Gospod Tresoldi je postajal vse bolj rdeč in vse bolj čemerno je gledal, medtem ko je Prekleti in Matteu pregledoval čista in prazna usta – najbrž sta si obliznila zobe, da sta odstranila barvo rdečih sadežev. Prodajalec sadja se za sina gospoda Colomba še zmenil ni, kot bi se bal, da bo, če ga bo zmerjal z zmikavtom, užalil ime, ki se ga nikakor ne sme oblatiti. Naposled se je obrnil k meni.

»Pa ti? Če mi ne poveš, kdo je ukradel češnje, te bom zažil materi. In če ne boš takoj odprla ust, ti bom že pokazal.«

Prekleta in fanta so strmeli vame. Fanta z mešanico hudomušnosti in osuplosti, pa tudi strahu, ki jima je jemal dih, ona pa resnobno, s sijočimi očmi, ki so spominjale na okrogle kamenčke ob reki.

Nisem hotela, da bi mislila, da me je strah, in bi zato sklenila, da ne smem z njimi loviti rib v Lambro. Jezik sem prislonila ob spodnje zobe, zbrala slino in pogoltnila pečko.

Mogoče bom umrla, vsa zabuhla in zaripla od pomanjkajnja zraka. Nemara sem si to zaslužila. Toda začutila sem samo rahlo praskanje po grlu in blago bolečino v prsih, zatem pa

nič več. Usta sem imela prazna in suha; pred prodajalcem sadja, ki je vpil: »No, kaj še čakaš?« sem jih široko razprla in iztegnila jezik, tako kot ga je malo prej Prekleta.

Temeljito nas je pregledal, drugega za drugim, in se naposled obrnil proti trgu, kot bi iskal pričo, da bi nas obsodila. Prepričana sem bila, da bi nam, če ne bi bil ravno praznik in se po mestu ne bi trlo ljudi, odrl kožo, tako kot je artičokam odstranjeval bodice.

Bes se mu še vedno ni polegel, ko je pogled zapičil vame. »Ne zaupaj ji,« je rekel in s hudobnim izrazom pokazal na Preketo. »Ne pentljaj se z njo. Da ne boš še ti končala s preklano lobanjo.«

Kadar so govorili o njej, so se prekrizali čez ustnice ali razdraženo odmahnili, kot bi odganjali oso, skoraj kot bi se je bali. Odrasli so o deklici, ki bo morala ponavljati prvi letnik nižje gimnazije, govorili kakor o grdi bolezni, o kosu zarjavelega železa, na katerem se porežeš, dobiš visoko vročino in nazadnje umreš. Videla sem jo, ko je prihajala v park, opazovala sem jo in se z gugalnico poganjala vse više, medtem ko je mama klepetala s prijateljicami v senci ceder, da so ji sončni žarki, ki so pronicali skozi krošnje, osvetljevali klobuk in bele rokavice. Njena mama ni nikoli prišla z njo, zmeraj jo je spremljal starejši brat Ernesto, ki je pravkar dopolnil dvajset let in se je običajno po središču mesta vozil s kolesom; z močnimi nogami je poganjal pedale, ne da bi se dotikal sedeža, in še v klanec je drvel hitreje kot avtomobili. Imel je ogromne dlani, temne lase, vse brazde na obrazu pa počrnele od saj iz tovarne. Sedel je ob strani, na edini klopci na soncu. Prekleta se je gugala na vejah hrasta in plezala više od drugih otrok, on pa je molče kadil in pazil nanjo.

Ko sem mamu vprašala, zakaj ne smem z njo plezati po drevesih, me je močno prijela za zapestje in mi zabičala, da se Preketo ne smem družiti: smolo prinaša.

Kamorkoli je šla, so se zgodile grde stvari, ki jih je mama s stišanim glasom, kot je počela, ko je izgovarjala lepe in težke besede, imenovala »tragedije«. Stvari, kakršne se dogajajo v hišah, kjer narobe obesijo konjsko podkev in tako težave pritegnejo, namesto da bi jih odgnali. »Nevarna je ko tajfel,« je govorila mama v narečju, ki ga drugače skoraj ni več uporabljala, ker so jo sicer druge gospe gledale zviška, se hihitale in si z rokami, skritimi v elegantnih rokavicah, pokrivalo usta.

»Ne verjamem,« sem ugovarjala. »Zakaj ne more biti moja prijateljica?«

Tako mi je mama povedala zgodbo o dečku, ki je padel skozi okno in se ni več pobral. To je bila ena od zgodb, ki so se prenašale med materami od ust do ust, medtem ko so v senci kramljale v ritmu udarjanja pahljač. Ena tistih zgodb, ki se hranijo s sposojenimi besedami, zašepetanimi skrivaj.

Zgodilo se je nekega dne, ko je imela Prekleta sedem let in se je v kuhinji igrala s šele štiriletnim bratcem Dariem. Njuna mama, gospa Merlini, ju je za kratek čas pustila sama, medtem ko je skočila k sosedi po sol. Ko se je vrnila, Daria ni bilo več. Iskala ga je pod posteljami in v omarah, med umazaninim perilom in za zavesami, ki jih je napenjal veter. Naposled je deklico, ki jo je ves čas stoje opazovala, vprašala: »Kje je? Kje je tvoj brat?«

Mala je dvignila roko in pokazala proti oknu. »Nisem jaz kriva,« je izustila.

Tedaj se je gospa Merlini nagnila skozi okno in pogledala dol.

Dario je ležal na dvorišču, štiri nadstropja niže, iz ust in ušes pa mu je mezela temna, lesketajoča se kri.